

ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Шодерло де ЛАКЛО НЕБЕЗПЕЧНІ ЗВ'ЯЗКИ

■

Абат ПРЕВО МАНОН ЛЕСКО

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2014

ПОПЕРЕДНЄ ПОВІДОМЛЕННЯ ВИДАВЦЯ

Вважаємо своїм обов'язком попередити Читачів, що, незважаючи на заголовок цієї Книги і на те, що говорить про неї у своїй передмові Редактор, ми не можемо ручатися за достовірність цього зібрання листів і навіть маємо дуже вагомій підставі вважати, що це всього лише Роман.

Гадаємо також, що Автор, хоча він, здавалось би, прагне правдоподібності, сам порушує її і до того ж дуже незграбним чином через час, до якого він приурочив викладені ним події. І насправді багатьом із виведених у нього дійових осіб властиві звичаї настільки погані, що просто неможливо припустити, аби вони були нашими сучасниками, жили в епоху торжества філософії, коли освіта, що поширюється всюди, зробила, як відомо, всіх чоловіків такими благородними, а всіх жінок такими скромними та доброзвичайними.

Думка наша, отже, така, що коли події, описані в цьому Творі, і є якоюсь мірою істинними, вони могли статися лише в якихось інших місцях або в інші часи, і ми суворо засуджуємо Автора, який, мабуть, піддався спокусі якомога більше зацікавити Читача, наблизившись до свого часу та до своєї країни, й тому наважився зобразити в наших подобах і серед нашого побуту звичаї, такі нам чужі.

В усякому разі, ми хотіли б, наскільки можливо, захистити занадто довірливого Читача від яких-небудь непорозумінь із цього приводу й тому підкріплюємо свою точку зору міркуванням, яке висловлюємо тим сміливі-

ше, що воно видається нам абсолютно незаперечним і неспростовним: поза сумнівом, одні й ті ж причини мають приводити до одних і тих же наслідків, а тим часом у наші дні ми щось не бачимо дівиць, які, маючи прибуток шістдесят тисяч ліврів, ішли б у монастир, а також президентш, які, будучи юними та привабливими, помиралі б од любові.

Лист 1

Від Сесілі Воланж до Софі Карне
в монастир ***ських урсулінок

Ти бачиш, мила моя подружко, що слово своє я тримаю і що чепчики та помпони не забирають усього мого часу: для тебе його в мене завжди вистачить.

А тим часом за один цей день я бачила більше всяких уборів, аніж за чотири роки, проведені нами разом. І гадаю, що за перших же моїх відвідин горда Танвіль*, яку я неодмінно попрошу вийти до мене, відчує більше досади, ніж сподівалася заподіяти нам щоразу, коли відвідувала нас *in fieschi*** . Мама про все зі мною радилася: вона значно рідше, ніж раніше, поводить ся зі мною як із пансіонеркою. У мене є своя покоївка; у моєму розпорядженні окрема кімната й кабінет, я пишу тобі за чарівним секретером, і мені вручили ключ од нього, так що я можу замикати туди все, що захочу. Мама сказала мені, що я бачитимуся з нею щодня в той час, коли вона встає з ліжка, що до обіду мені досить бути ретельно причесаною, позаяк ми завжди будемо самі, і що тоді вона повідомлятиме мене, які години після обіду я маю проводити з нею. Увесь інший час у цілковитому моєму розпорядженні. У мене є моя арфа, малювання і книги, як у монастирі, з тією тільки різницею, що тут немає матері Перпетуї, щоб мене ляяти, і що варто мені захотіти — я можу цілковито байдикувати. Але позаяк зі мною немає моєї Софі, аби базікати і сміятися, то я вже вважаю за краще бути чим-небудь зайнятою.

Зараз іще немає п'ятої години. До мами мені треба о сьомій — часу вистачає, було б тільки що розповідати!

* Вихованка того ж монастиря.

** У парадному туалеті (*ital.*).

Але зі мною ще ні про що не заговорювали, і, якби не було всіх приготувань, що робляться на моїх очах, і безлічі модисток, які з'являються до нас заради мене, я думала б, що зовсім і не збираються видавати мене заміж, і що це просто чергова вигадка нашої доброї Жозефіни*. Проте мама часто говорила мені, що благородна дівчиця мусить залишатися в монастирі до заміжжя, і якщо вже вона взяла мене звідти, Жозефіна нібито має рацію.

Біля під'їзду щойно зупинилася карета, і мама звеліла передати мені, щоб я негайно ж ішла до неї. А що коли це він? Я не одягнена, руки в мене тремтять, серце калатає. Я запитала покоївку, чи знає вона, хто у мами. «Та це ж пан К***», — відповіла вона й засміялась. Ах, здається, це він! Я скоро повернусь і повідомлю тебе, що сталося. Ось, в усякому разі, його ім'я. Не можна змушувати себе чекати. Прощавай на одну хвилинку.

Як ти сміятимешся над бідолахою Сесіллю! О, як мені було соромно! Але й ти попалася б так само, як я. Коли я увійшла до мами, поряд із нею стояв якийсь пан у чорному. Я вклонилася йому, як уміла краще, і застигла на місці. Можеш собі уявити, як я його роздивлялася! «Добродійко, — сказав він мамі, відповівши на мій уклін, — яка чарівна у вас панночка, і я більше ніж будь-коли ціную вашу доброту». При цих словах, таких недвозначних, я затремтіла так, що ледве втрималася на ногах, і тут же опустилася в перше-ліпше крісло, вся червона та страшенно збентежена. Не встигла я сісти — дивлюся, чоловік цей біля моїх ніг. Тут уже твоя нещасна Сесіль зовсім утратила голову. Я, як мама каже, просто очманіла: схопилася з місця, та як закричу... ну зовсім, як тоді, в ту страшну грозу. Мама розреготалась і каже мені: «Що з вами? Сядьте і дайте цьому панові зняти мірку з вашої ноги». І справді, мила моя, пан-бо виявився шевцем! Не можу й передати тобі, який мене охопив сором; на щастя, окрім мами, нікого не було. Гадаю, що коли я вийду заміж, то не користуватимуся послугами цього шевця. Погодсья, що ми надзвичайно вправно розбираємося

* Брамниця монастиря.

в людях. Прощавай, уже скоро шоста, і покоївка нагадує, що час одягатися.

Прощавай, дорога Софі, я люблю тебе так, немовби ще перебуваю в монастирі.

Р. С. Не знаю, з ким переслати листа; почекаю вже приходу Жозефіни.

Париж, 3 серпня 17...

Лист 2

Від маркізи де Мартей
до віконта де Вальмона в замок ***

Повертайтеся, ласкавий віконте, повертайтеся. Що ви робите і що вам узагалі робити у старої тітки, що вже заповіла вам усі свої статки? Від'їжджайте звідти негайно; ви мені потрібні. Мені прийшла в голову чудова думка, і я хочу доручити вам її здійснення. Цих небагатьох слів має бути цілком досить, і ви, безмежно вдоволені моїм вибором, мусили б уже летіти до мене, щоб навколішках вислуховувати мої накази. Але ви зловживаєте моєю прихильністю навіть тепер, коли вона вам уже не потрібна. Мені ж залишається вибирати між постійним озлобленням проти вас та безмежною поблажливістю, і, на ваше щастя, доброта моя перемагає. Тому я хочу розкрити вам свій план, але присягніться мені, що, як вірний мій лицар, не затіватимете ніяких інших пригод, поки не доведете до кінця цієї. Вона достойна героя: ви послужите любові та помсті. Це буде зайве шалапутство*, яке ви внесете до своїх мемуарів: так, до своїх мемуарів, бо я бажаю, щоб їх одного прекрасного дня було надруковано, і навіть готова сама написати їх. Але досить про це — повернімося до того, що мене зараз цікавить.

* Слова «шалапут, шалапутство», які в добірному товаристві, на щастя, вже виходять із ужитку, були звичайною річчю, коли писалися ці листи.

ЗМІСТ

Шодерло де Лакло. НЕБЕЗПЕЧНІ ЗВ'ЯЗКИ, <i>або Листи, зібрані в одному приватному гуртку осіб й опубліковані на науку деяким іншим паном Ш. де Л.</i>	3
Абат Прево. ІСТОРІЯ КАВАЛЕРА ДЕ ГРІЄ І МАНОН ЛЕСКО	421
Два романи «галантного віку». <i>Наталія Білик</i>	572
Примітки. <i>Наталія Білик</i>	596